

Секція 3. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

УДК 378.12:378.14

В.О. Акмен, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВИКЛАДАЧА – НЕОБХІДНА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Однією з проблем при формуванні компетентісного підходу до формування змісту сучасної вищої освіти є відсутність механізмів, що забезпечують адекватність реалізованих освітніх програм поточним цілям і завданням підготовки фахівців, здатних брати активну участь у прискоренні науково-технічного прогресу. На жаль, більшість викладачів ВНЗ безпосередньо не беруть участь у процесі виробництва та не виконують наукові або конструкторські розробки зі свого фаху, лише зрідка прилучаючись до реального розвитку технологічних процесів. Тому метою роботи є висвітлення проблеми відсутності практичного досвіду у більшості сучасних викладачів. Основна частина повсякденних науково-технічних досягнень забезпечується винахідницькою, дослідницькою й конструкторською роботою професіоналів, що постійно займаються питаннями виробництва безпосередньо на виробництві, у технопарках тощо, тому викладач одержує лише повідомлення про ці досягнення і зазвичай з деяким запізненням.

Крім того, передати студентам новітні науково-технічні здобутки досить непросто: викладачеві необхідно відповідні повідомлення не тільки вчасно одержати, осмислити й опрацювати самому, але й перетворити їх у навчальний матеріал відповідного курсу, доступний для розуміння студентів. Для цього зазначений матеріал повинен бути несуперечливо вбудований у структуру діючого навчального плану та забезпечений необхідними методичними розробками, лабораторним устаткуванням тощо. Природно, що до моменту готовності всього перерахованого змістової частина матеріалу вже застаріває, а це зумовлює постійне відставання підготовки фахівців від сучасного виробництва.

Це призводить до того, що в сучасних умовах остаточна адаптація молодого фахівця до рівня виробництва відбувається вже на підприємстві, що вимагає додаткового часу й засобів, і природно, не

тільки не сприяє прискоренню НТП, а й не задовольняє керівництво підприємств і роботодавців. Тобто описана ситуація призводить до підготовки «фахівця вчорашнього дня», який легко адаптується до застаріваючого виробничого процесу, однак не підготовлений до швидких радикальних змін на підприємстві та ефективної участі у науково-технічному прогресі. Вихід з цього «освітнього тупика» – у переході до інноваційної, випереджаючої освіти, що забезпечує фахівцеві можливості ефективно вирішувати принципово нові завдання. Для цього ВНЗ, крім підготовки висококваліфікованого фахівця повинні формувати широкоосвічену, творчу й системно мислячу особистість. Ця вимога нездійсненна без істотного посилення фахової підготовки викладачів. Наповнення процесу виробництва товарів новими розробками йде надзвичайно швидко: застосовують нові технології синтезу полімерів, гальванопластики, обробки металів, отримання та обробки керамічних мас тощо. Однак не всі досягнення, що навіть вже втілені на виробництві одразу ж доходять до викладачів ВНЗ і використовуються при викладанні відповідних дисциплін, проведенні наукової роботи зі студентами. З цього витікає необхідність постійного підвищення кваліфікації викладачів, особливо тих, які пов'язані з читанням дисциплін професійного циклу.

Сучасність потребує певної інтеграції викладача у сферу практичного застосування знань, що не обмежується науково-творчим та дослідницьким втіленням ідей у практику наукової роботи, а потребує виходу викладачів за межі навчальних закладів та реальному осмисленню тих проблем та недоліків, що мають місце у цехах, у лабораторіях, на оптово-роздрібних складах, у сфері міжнародних відносин, на митниці, на торговельних майданчиках тощо. Подальший відрив викладача від виробничої сфери веде до унеможливлення розвитку творчого потенціалу, оригінальності мислення і формування емпіричного характеру процесу викладання, що особливо стосується дисциплін економічного напрямку та таких дисциплін прикладного характеру як товаровознавство, експертиза товарів, митне регулювання.

Таким чином для формування викладачів високопрофесійного рівня, здатних до новаторських нововведень необхідно встановлювати тісний взаємозв'язок як між ВНЗ, так і з підприємствами. Викладачі технологічних факультетів і факультетів, що готують експертів, спеціалістів з якості, управлінців і знавців торговельно-підприємницької діяльності повинні мати певний практичний досвід починаючи від закупівельної діяльності сировинних компонентів, перевірки їх якості перед поставкою у виробництво і закінчуючи процесом реалізації готового продукту шляхом модифікації сучасних процесів продажу. Відрив викладача від сфери практичного

застосування наданих їм знань породжує несталість рівня підготовки студентів, сприяє випуску фахівців «відірваних від сучасних реалій виробництва і бізнеса», що знижує ступінь затребуваності наших фахівців на ринку праці. Таким чином практичний досвід викладача є першочерговою необхідністю при реалізації принципів компетентнісного підходу до формування змісту вищої освіти.

УДК 796.011.1-057.87

А.В. Артюгін, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

І.О. Кудряшов, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Студентський вік є одним із сенситивних періодів розвитку особистості. Тому, метою будь-якого вищого навчального закладу є виховання не тільки професійного фахівця, а й відповідального громадянина, який матиме високі морально-вольові, культурні та духовні цінності.

Одним із найбільш ефективних шляхів формування морально-вольових якостей студентів є використання засобів фізичного виховання. Заняття систематичними фізичними вправами успішно дозволяють вирішити такі завдання, як зміцнення здоров'я, загартовування організму, всебічний фізичний розвиток тощо. Різноманітні фізичні вправи не тільки вдосконалюють фізичну підготовку, а й виховують морально-вольові якості.

Фізичне виховання в вищих навчальних закладах виконує важливу соціальну роль, воно розкриває здібності та вміння студентів, обумовлює найбільш активний розвиток морально-вольових та естетичних якостей, здійснює становлення та стабілізацію характеру молоді людини.

Під час занять фізичною культурою та спортом постійно виникають труднощі та проблеми, подолання та рішення яких загартовують характер, а також укріплюють волю. Сутність фізичного вдосконалення потребує не ухилення, а свідомого докладання зусиль. У числі основних вольових якостей можна виділити цілеспрямованість, ініціативність, рішучість, стійкість, наполегливість та хоробрість. Заняття спортом надають необмежені можливості виховання волі. Наприклад, цілеспрямованість та рішучість розвиваються в процесі засвоєння нових вправ. Стійкість та наполегливість – результат регулярного подолання втоми при виконанні тренувальних занять.